

Tervetuloa Mastolaan!

Radio- ja tv-museo Mastolan näyttelytilat sijaitsevat kahdessa kerroksessa. Käytettävissä on tehtäväkorttinippuja. Oppilas tai oppilasryhmä voi pitää saman nipun mukanaan koko käynnin ajan.

Vierailun ajankäyttöesimerkki

Video, green screen ja alakerta

Auditorio: video radioaseman historiasta

n. 10 min

Green screen: tutustutaan ideaan vaikkapa ottamalla yhteinen luokkakuva valitulla taustakuvalla

n. 5 min

- Huom! vain opettaja käyttää taustakuvan valintaruutua
- Opettaja ottaa kuvan tv-ruudun kautta esim. omalla puhelimellaan

Alakerta: perusnäyttely ja lhanasti sanottu -näyttely

n. 30 min

- Esim. pikakierros yhdessä + toimintakortit

Oppilaat voivat tutustua näyttelyyn esim. ryhmissä itsenäisesti tai opettaja voi jakaa ryhmille toimintakortteja tutustumisen tueksi. Toimintakorttien tehtävissä tutustutaan radion, television, puhelimen sekä äänen ja kuvan tallentamisen historiaan. Vastaukset löytyvät näyttelystä. Korttien kysymykset ja vastaukset ovat myös tässä materiaalissa.

Yläkerta: Lahden radioaseman historiaa -näyttely sekä green screen studio

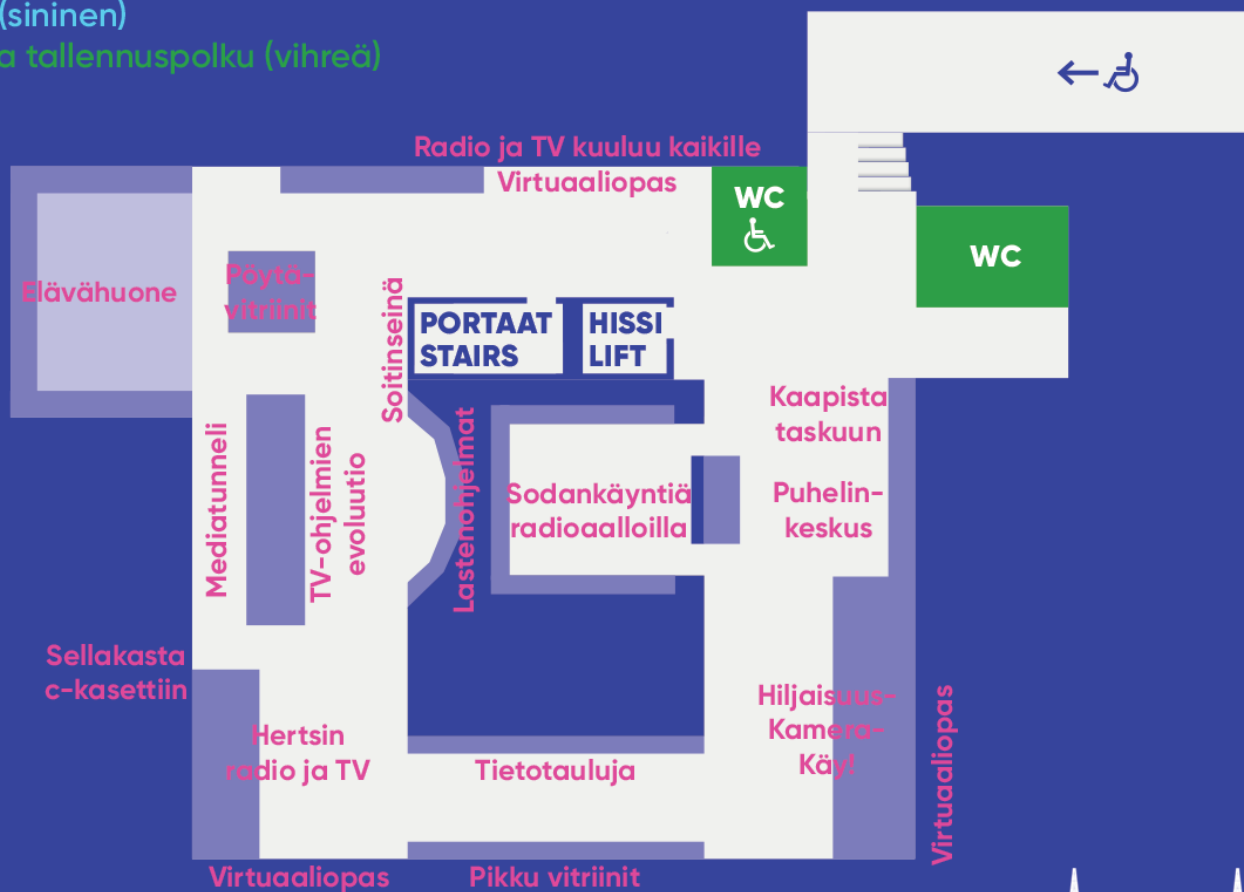
Alakerta: Kuulemiin ja näkemiin sekä Ihanasti sanottu -näyttelyt

Tehtäväkorttien värit:

Radiopolku (keltainen)

TV-polku (sininen)

Puhelin- ja tallennuspolku (vihreä)

Yläkerta – vastaukset

SOTA-AIKA (IKKUNOITA VASTAPÄÄTÄ OLEVAT SEINÄKKEET)

Tutustu radiosta sota-aikana kertoviin teksteihin ja kuviin.

- Miksi vihollinen halusi sota-aikana tuhota radioasemat?
- Miten radioasemia suojeltiin pommituksilta?
- Mihin tarvittiin häiriölähettä?

Radio oli tärkeä tiedonvälittäjä ja siksi radiolähetykset haluttiin taata suojelemalla radioasemia, kun vihollinen taas halusi estää ne pommittamalla radioasemia. Kuvissa näkyi paperimassapaaleilla suojattu radioasema. Sotapropagandalähetysten estämiseksi rakennettiin häiriölähetin.

MASTOJEN RAKENTAMINEN (IKKUNOITA VASTAPÄÄTÄ OLEVA SEINÄKE)

Tutustu mastojen rakentamisesta kertovaan tekstiin.

- Kuinka vanhoja radiomastot ovat?
- Kuinka monta viikkoa mastojen pystyttäminen kesti (viikossa tehtiin töitä tuolloin yleensä kuutena päivänä viikossa)? Kuinka monta henkilöä niitä rakensi? Vertaa henkilömäärää oman luokkasi oppilaiden määrään ja pystyttämisen kestoa esim. kouluvuoteen.

Mastot rakennettiin 1927 – 28. Työssä oli 28 miestä 78 vuorokauden ajan. Mastomestarit olivat Saksasta, rakentaja Suomesta. Valmistuessaan radiomastot olivat Suomen korkeimpia rakennelmia.

MASTON HUIPPULLA (NURKASSA OLEVA TIETOTAULU JA RAKENNELMA)

- Kuinka korkeita mastot ovat? Vertaa radiomastojen korkeutta Tampereen Näsinneulan ja Pariisin Eiffel-tornin korkeuteen.
- Voitte ottaa itsestänne ja toisistanne valokuvan ”radiomaston huipulla”. Rakennelmaan saa kiivetä.

Mastot ovat 150 m korkeita (Eiffel-torni on 324m ja Näsinneula 168 m).

RADIOMASTON TYÖKALUJA (LASIVITRIINISSÄ TIETOSEINÄKKEIDEN VÄLISSÄ)

- Vitriinissä olevat kiintoavain ja pulttiaavain ovat täyttäneet rautaa ja siksi erittäin painavia. Mitä haasteita siitä on ollut esim. mastojen korjaustöissä?
- Mihin tarkoitukseen kelloa ja lyhtyä on käytetty ja kuka niitä on käyttänyt?

Lasivitriinissä on mastojen rakentamisessa käytetyt kiintoavain ja pulttiaavain sekä radioaseman vartijan tarkastuskierroksella käyttämät kello ja lyhty.

ISOT TIETOTAULUT HUONEEN KESKELLÄ

TV:n lähetysaika / päivä

- Tutki television lähetysaikoja vuosina 1965, 1990 ja 2015. Milloin televisiosta tuli ohjelmaa? Pystyikö televisio-ohjelmia katsomaan esim. aamupäivällä vuonna 1990?

Luvat

- Mitä lupia tarvittiin vuonna 1970, jos halusi kuunnella radiota ja katsella televisiota?
- Miksi nykyään ei tarvita radio- ja tv-lupia?

Vuonna 1970 tarvittiin radion kuunteluun radiolupa (vuosina 1927 – 77) ja television katseluun tarvittiin joko mustavalkolupa (1958 – 1996) tai värilupa (1969 – 1996). Yhtenäinen tv-lupa on ollut 1996 – 2013. Vuodesta 2013 lähtien YLE-vero on korvannut erilliset luvat.

RADIO- JA TELEVISIOARKISTO RTVA (EDELLISIÄ TIETOTAULUJA VASTAPÄÄTÄ)

- Mitä RTVA tekee?

KAVIn alaisuudessa toimiva Radio- ja televisioarkisto eli RTVA tallentaa kaikkiaan 19 radiokanavan ohjelmat kokonaisuudessaan.

MEDIAKASVATUSPÖYTÄ (NELJÄ NÄYTTÖÄ JA KUULOKKEET SALIN KESKELLÄ)

- Katsokaa näytöltä video (2. sivu) ja vastatkaa näytössä oleviin kysymyksiin (3. sivu).
- Voitte myös testata matopeliä vanhoilla kännyköillä.

Alakerta – puhelin ja tallennuspolku vastaukset

ELÄVÄ HUONE

Mene seisomaan vuosilukulaattojen päälle yksi kerrallaan ja vertaa huoneen kalustusta ja sisustusta eri vuosikymmenillä.

- Mitä tuttua näet, oletko nähnyt samanlaisia tai näkemäsi muistuttavia värejä ja kalusteita jossakin, esim. vanhoissa valokuvissa tai mummolassa?
- Milloin puhelin näkyy kodissa ensimmäisen kerran? (esim. radio on jo 1920-luvulla, tietokone 1980-luvulla)

Puhelin näkyy olohuoneessa myös jo 1920-luvulla.

MEDIATUNNELI

Katsele katkelma tubettajien (Ville Kankare ja Veronica Verho) ohjelmanauhoitteesta tai Sara Forsbergin haastattelusta.

- Millaiset aiheet sinua itseäsi kiinnostavat? Ketkä ovat sinun suosikitubettajasi?

SELLAKASTA C-KASETTIIN

Vitriinissä on eri-ikäisiä äänen tallentamiseen käytettyjä välineitä. Tutustu vähintään 3:een vitriinissä olevaan äänentallennusvälineeseen kuvaruudun selostusten avulla. Valitse vitriinin asetelmasta esittävästä kuvasta haluamasi väline ja lue siitä kertova teksti.

- Milloin äänen tallentaminen tuli mahdolliseksi?

Äänen tallentaminen tuli mahdolliseksi 1870-luvulla. Sellakka on Kaakkois-Aasiassa elävän lakkakirvan erittämää haurasta ainetta, josta valmistetaan orgaanista muovia. Tämän orgaanisen muovin kemiallinen kestävyys on kuitenkin huono verrattuna synteettisiin muoveihin. Sellakalla oli paljon käyttöä 1800-luvun puolivälistä synteettisten muovien kehittämiseen saakka 1930-luvulle. Sellakasta tehtiin pieniä esineitä. Tunnetuin käyttökohde on ollut gramofonilevy.

HILJAISUUS – KAMERA – KÄY! (NURKASSA OLEVA VITRIINI JA VIRTUAALIOPAS)

Kuuntele virtuaalioppaan kertomus.

- Millaista televisiojuontajan on lukea juontotekstiä rullaavasta kuvaruudusta?
- Mikä saattaa vaikuttaa vieraiden kielten oppimiseen Suomessa? Virtuaalioppaan tarinaa kuunnellessa voi kokeilla juontokäsikirjoituksen lukemista.

Vieraskielisiä ohjelmia ei Suomessa "dubata", vaan ne tekstitetään, jolloin samanaikaisesti kuullaan alkuperäinen puhe ja nähdään sen käänös tekstinä. (Jälkiäänitys eli dubbaus tarkoittaa elokuvissa ja televisiosarjoissa ääniraidan äänittämistä jälkikäteen. Jälkiäänitystä käytetään usein käännettäessä elokuvan ääniraitaa toiselle kielelle.)

ÄÄNITTÄMINEN (ESINEITÄ LASIVITRIINISSÄ)

Lasivitriinissä on mm. mikrofonivaljaat.

- Miksi mikrofonivaljaita tarvittiin?

Mikrofonit olivat raskaita.

PUHELINKESKUS

Soita vasemman puoleisesta puhelimesta oikean puoleiseen puhelimeen numeroon 7783359. Numero valitaan kiertämällä valintalevyä aina valittavan numeron kohdalta myötäpäivään "pohjaan saakka".

- Seuraa numerovalinnan etenemistä puhelinkeskuksen koneistossa.

Puhelinkeskus on poistettu käytöstä Orimattilasta 1994.

KAAPISTA TASKUUN

Tutki vitriinissä olevia esineitä. Nykyisissä kännyköissä on yhdessä laitteessa kaikki vitriinissä olevien laitteiden toiminnot. Kännykällä voi seurata televisio- ja radiolähetystä sekä sillä voi soittaa, äänittää ja ottaa valokuvia.

- Mitä vitriinissä olevista laitteista käytettiin mihinkin näistä tarkoituksista aiemmin?
- Millainen voisi olla kännykkä vuonna 2050 ja mitä asioita sillä voi tehdä?

Vitriinissä on TV, puhelin, kamera, radiokasettinauhuri ja levysoitin.

Alakerta – TV-polku vastaukset

RADIO JA TV KUULUU KAIKILLE

(ensimmäisenä alakertaan tullessa, tietotaulu ja virtuaaliopas) Tutki seinässä olevaa tietotaulua ja vertaile ensimmäisten säännöllisten TV-lähetysten alkamisvuotta Suomessa ja muissa maissa.

- Kun säännölliset lähetykset alkoivat Suomessa, minkä ikäisiä vanhempasi tai isovanhempasi olivat?
- Missä säännölliset lähetykset alkoivat Suomessa aiemmin?
- Missä säännölliset lähetykset alkoivat suunnilleen samoihin aikoihin kuin Suomessa?

KUUNTELE VIRTUAALIOPPAAN KERTOMUS (NOIN 3MIN).

- Mitä sanaa osa ihmisistä käytti televisiosta?
- Mikä oli "konkurssiharava" ja mistä nimitys tuli?
- Miksi ihmiset saattoivat pukeutua pukuihin, kun menivät esim. naapuriin katsomaan televisiota?

Ensimmäiset säännölliset TV-lähetykset alkoivat Suomessa vuonna 1956, Iso-Britanniassa 1936, Virossa 1955 ja Ruotsissa 1954. Virtuaalioppaan kertomuksessa kerrotaan, että jotkut käyttivät televisiosta nimitystä näköradio. Konkurssiharava oli katolla oleva, kalliina pidetty televisioantenni. Pukuihin saatettiin pukeutua varmuuden vuoksi, sillä pohdittiin, voisivatko "pikku-ukot ruudussa" nähdä katsojat. Harvinaisuudessaan tilanne saattoi tuntua myös juhlalliselta.

ELÄVÄ HUONE

Mene seisomaan vuosilukulaattojen päälle yksi kerrallaan ja vertaa huoneen kalustusta ja sisustusta eri vuosikymmenillä.

- Mitä tuttua näet, oletko nähnyt samanlaisia tai näkemääsi muistuttavia värejä ja kalusteita jossakin, esim. vanhoissa valokuviissa tai mummolassa?
- Milloin televisio näkyy kodissa ensimmäisen kerran? (esim. radio on jo 1920-luvulla, tietokone 1980-luvulla)

Televisio näkyy olohuoneessa 1950-luvulla.

MEDIATUNNELI

Katsele vähintään yksi katkelma vanhasta tv-ohjelmasta. Valitse enintään 5 min mittainen katkelma (esim. Susikoiria Roi, 3 min tai Aira Samulin opettaa kissatanssia Spaissareiden tahtiin 1998, 3 min tai Lordin Euroviisuesitys ja pisteiden lasku, 5 min).

Keskustelkaa kuulemastanne ja näkemästänne.

- Mitä samanlaista tai erilaista niissä on nykyisiin verrattuna?

Voit katsoa osan myös tubettajista (Ville Kankare ja Veronica Verho) tai Sara Forsbergista kertovasta ohjelmanauhoitteesta.

HERTSIN TV- JA RADIOLIIKE OY AB

Valitse vitriinistä 1 – 2 televisiota ja tutustu niihin tarkemmin. Kuuntele virtuaalioppaan kertomus.

Alakerta – TV-polku vastaukset

LASTENOHJELMASEINÄ

Ohjelma alkaa pyöriä, kun menet seisomaan ruudun kohdalle. Ohjelman ääniä voit kuunnella katossa roikkuvista tynnyistä.

- Mitä lastenohjelmien hahmoja tunnistat?
- Vertaile lastenohjelmia nykyisiin lastenohjelmiin tai muistamiisi lastenohjelmiin. Mitä samanlaista tai erilaista niissä on?

Lastenohjelmaseinällä on esillä Heikkopeikko, Histamiini, Jalomieli ja Tähtisilmä sekä Nukketeatteri Pippolo.

KÄYTÄVÄN TIETOTAULU

Tutki käytävän tietotaulua.

- Kuinka kauan Suomen televisiossa on ollut säännöllisiä lähetyksiä?
- Kuinka kauan uutiset ovat näkyneet värilähetyksinä?

Suomen Television säännölliset lähetykset alkoivat vuonna 1958. Väritelevision koelähetykset alkoivat vuonna 1969 (ensimmäisenä näytettiin presidentti Kekkonen uudenvuoden puhe). Uutiset siirtyivät väriaikaan vuonna 1977.

HILJAISSUUS – KAMERA – KÄY! (NURKASSA OLEVA VITRIINI JA VIRTUAALIOPAS)

Kuuntele virtuaalioppaan kertomus.

- Millaista televisiojuontajan on lukea juontotekstiä rullaavasta kuvaruudusta?
- Mikä saattaa vaikuttaa vieraiden kielten oppimiseen Suomessa? Virtuaalioppaan tarinaa kuunnellessa voi kokeilla juontokäsikirjoituksen lukemista.

Vieraskielisiä ohjelmia ei Suomessa "dubata", vaan ne tekstitetään, jolloin samanaikaisesti kuullaan alkuperäinen puhe ja nähdään sen käännös tekstinä. (Jälkiäänitys eli dubbaus tarkoittaa elokuvissa ja televisiosarjoissa ääniraidan äänittämistä jälkikäteen. Jälkiäänitystä käytetään usein käännettäessä elokuvan ääniraitaa toiselle kielelle.)

KAAPISTA TASKUUN

Tutki vitriinissä olevia esineitä. Nykyisissä kännyköissä on yhdessä laitteessa kaikki vitriinissä olevien laitteiden toiminnot. Kännykällä voi seurata televisio- ja radiolähetyksiä sekä sillä voi soittaa, äänittää ja ottaa valokuvia.

- Mitä vitriinissä olevista laitteista käytettiin mihinkin näistä tarkoituksista aiemmin?
- Millainen voisi olla kännykkä vuonna 2050 ja mitä asioita sillä voi tehdä?

Vitriinissä on TV, puhelin, kamera, radiokasettinauhuri ja levysoitin.

Alakerta – radiopolku vastaukset

KUVA-ARVOITUS

Mikä seuraavista Leevi and the Leavings -yhtyeen kappaleen nimestä on kuva-arvoituksessa?

- Mitä kuuluu Marja-Leena?
- Pohjois-Karjala
- Teuvo, maanteiden kuningas
- Ihanasti Sanottu

ELÄVÄ HUONE

Mene seisomaan vuosilukulaattojen päälle yksi kerrallaan ja vertaa huoneen kalustusta ja sisustusta eri vuosikymmenillä.

- Mitä tuttua näet, oletko nähnyt samanlaisia tai näkemäsi muistuttavia värejä ja kalusteita jossakin, esim. vanhoissa valokuvissa tai mummolassa?
- Milloin radio näkyy kodissa ensimmäisen kerran? (esim. televisio on vasta 1950-luvulla, tietokone 1980-luvulla).

Radio näkyy olohuoneessa jo 1920-luvulla.

PÖYTÄVITRIINIT JA SOITINSEINÄ (ELÄVÄÄ HUONETTA VASTAPÄÄTÄ)

Gösta Sundqvist teki radio-ohjelmia ja oli johtohahmo yhtyeessä nimeltä Leevi and the Leavings. Yhtye ei esiintynyt lainkaan, vaan sen suosio perustui levyihin ja kappaleisiin, joita soitettiin radiossa (mm. Teuvo, maanteiden kuningas ja Pohjois-Karjala).

Näyttelyssä on esillä esineitä, jotka liittyvät sekä Göstan radio-ohjelmiin (mm. ohjelmien käsikirjoituksia, kuuntelupiste, kirjoituskone) että Leevi and the Leavings -yhtyeeseen (mm. soittimia, levynkansiä, yhtyeen saama Emma-patsas).

Miettikää ja keskustelkaa, kenestä nykyisestä esiintyjästä (esim. bändi, laulaja, tubettaja) voisi tehdä näyttelyn museoon.

- Kuka henkilö?
- Miksi hänestä tulisi tehdä näyttely tai osasto museoon? Mistä hänet tunnetaan tai miksi häneen kannattaisi tutustua?
- Mitä esineitä ja asioita näyttelyssä olisi? Mitä hänestä olisi tärkeä kertoa? Minkä esineiden avulla hänestä kerrotaisiin parhaiten tai mitä häneen liittyvää haluttaisiin nähdä näyttelystä?

MEDIATUNNELI (ELÄVÄSTÄ OLOHUONEESTA VASEMMALLE)

Kuuntele vähintään yksi katkelma vanhasta radio-ohjelmasta. Valitse enintään 5 min mittainen katkelma (esim. Hiihdon MM-kilpailut 1938, 3 min tai Kekkosen valinta, 2 min). Keskustelkaa.

- Mitä samanlaista tai erilaista niissä on nykyisiin verrattuna?

HERTSIN TV- JA RADIOLIIKE OY AB (LASIVITRIINI NURKASSA JA VIRTUAALIOPAS)

- Valitse vitriinistä 2 – 3 radiota ja tutustu niihin tarkemmin.
- Kuuntele virtuaalioppaan kertomus.
 - a) Miksi radion hankkiminen oli iso päätös, eikä niitä ollut jokaisessa talossa?
 - b) Jos jokin uusi tekninen väline (esim. älypuhelin rannekellossa) maksaisi yhtä paljon kuin esim. vaihdepyörä, hankkisitko sen? Mitä perusteluja ratkaisusi olisi?

Radio maksoi tuohon aikaan, 1930-luvulla yhtä paljon kuin oli lehmän hinta, joten se hankittiin harkiten.

Alakerta – radiopolku vastaukset

KÄYTÄVÄN TIETOTAULU.

- Milloin Kouluradio aloitti ohjelmansa?

Kouluradion lähetyksen alkoivat 6.10.1934.

HILJAISUUS – KAMERA – KÄY! (NURKASSA OLEVA VITRIINI JA VIRTUAALIOPAS)

Kuuntele virtuaalioppaan kertomus.

- Miten vitriinissä oleva kaappikello liittyy radiolähetykseen?
- Millaista televisiojuontajan on lukea juontotekstiä rullaavasta kuvaruudusta?
- Mistä lähtien itsenäisyyspäivän vastaanottoa on päässyt seuraamaan edes radion välityksellä?

Kyseisellä kaappikellolla tehtiin kirkonkellojen soitto radiojumalanpalveluksissa. Itsenäisyyspäivän vastaanotto radioitiin ensimmäisen kerran 1949.

SODANKÄYNTIÄ RADIOAALLOILLA

Katso video (valkokankaalta kolmen radiolaitteen takaa). Video lähtee käyntiin, kun kääntää minkä tahansa edessä olevan radion säätimestä.

- Miten Säkijärven polkkaa käytettiin Viipurin pelastamiseen räjäytykseltä?

Vitriinissä kerrotaan sotapropagandasta ja siihen käytetyistä keinoista.

- Mitä on propaganda? Miten ja miksi propagandaa yritettiin levittää?

Radio oli sota-aikana tärkeä väline tilannetiedon välittämiseksi ja siksi sen kautta yritettiin välittää myös sotapropagandaa. Propaganda on mielipiteenmuokkaukseen tähtäävää oppien, asenteiden tai ajatusten levittämistä tai toimintaa, jonka tarkoituksena on muokata sen vastaanottajan mielipidettä. Säkijärven polkka pelasti Viipurin (koska radiomiinan laukaisutaajuudella soitetun sävelmän nopeatempoisuus sotki räjäytyksessä käytettävän kolmisointusignaalin).

KAAPISTA TASKUUN

Tutki vitriinissä olevia esineitä. Nykyisissä kännyköissä on yhdessä laitteessa kaikki vitriinissä olevien laitteiden toiminnot. Kännykällä voi seurata televisio- ja radiolähetyksiä sekä sillä voi soittaa, äänittää ja ottaa valokuvia.

- Mitä vitriinissä olevista laitteista käytettiin mihinkin näistä tarkoituksista aiemmin?
- Millainen voisi olla kännykkä vuonna 2050 ja mitä asioita sillä voi tehdä?

Vitriinissä on TV, puhelin, kamera, radiokasettinauhuri ja levysoitin.